

Fakta og lovgivning

Børnehuse

I 2013 blev der i hver region oprettet et Børnehus, (i nogle regioner med en supplerende satellit på grund af fysiske afstande). Et børnehus skal benyttes i sager om vold og seksuelle overgreb mod børn eller unge fra 0 til og med 17 år.

Hvis der er viden eller mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, og når politi eller sygehjælp er involveret i sagen, skal en kommune benytte et børnehus som led i den børnefaglige undersøgelse. Det er den kommunale sagsbehandler, som kontakter børnehuset, og som er gennemgående myndighedssagsbehandler gennem hele forløbet.

I børnehusene samles relevante myndigheder for at sikre en koordineret og tværfaglig indsats af høj kvalitet. I huset møder barnet eller den unge professionelle, der er vant til at tale med børn og unge om overgreb. Det kan være politi, socialrådgivere og psykologer. Formålet er, at børn, der har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, får en kvalificeret og skånsom indsats samlet på ét, børnevenligt sted.

Læs mere om børnehusene på <http://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/bornehuse/om-bornehusene>

Seksuelle overgreb – krænkelser - udnyttelser

Der anvendes forskellige betegnelser for de seksuelle aktiviteter, som overskrider et barns grænser og derfor kan være strafbare. Man kan tale om et seksuelt overgreb, en seksuel krænkelse eller at barnet har været udsat for en seksuel udnyttelse. Seksuelt misbrug bliver også anvendt, men fordi ordet misbrug ofte forbindes med alkohol og stoffer, foretrækker vi ikke at bruge det i forhold til det seksuelle område.

Definition: Seksuelle overgreb på børn finder sted, når børn bliver involveret i seksuelle aktiviteter, som de på grund af deres alder og udviklingsniveau ikke fuldt ud kan forstå og overskue konsekvenserne af og derfor ikke er i stand til at give samtykke til. Krænkeren kan udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed til at gennemtvinge aktiviteterne

Som det fremgår af uddragene fra straffeloven, kan et seksuelt overgreb være defineret ved samleje eller andre seksuelle forhold end samleje (som f.eks. kan være oralsex og indføring af genstande i kropsåbninger med et seksuelt formål). Desuden kan blufærdighedskrænkelser (at blotte sig eller anvende et kraftigt seksualiseret sprog) også vurderes som seksuelle overgreb.

Hvem er krænkerne

Oftest omtales de seksuelle krænkere som pædofile, men gruppen af mennesker der begår seksuelle overgreb mod børn er meget mere kompleks. Pædofil er en psykiatrisk diagnose, som beskriver gruppen af voksne, hvor den seksuelle tiltrækning til børn er stærkere end til voksne. Mange pædofile lever med denne seksuelle præference uden at begå overgreb, fordi de ved og føler det er forkert. Flertallet af de voksne, der er dømt for overgreb mod børn og unge, føler sig mest seksuelt tiltrukket til voksne, men af forskellige personlige årsager vælger de at opsøge børn eller unge for at få tilfredsstillet deres seksuelle behov. Flest mænd begår seksuelle overgreb, men kvinder kan også være seksuelle krænkere.

Baggrunden for at begå overgreb kan f.eks. være at:

- Nogle krænker har selv været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Hvis de ikke har fået hjælp til at bearbejde det, de har været udsat for, så er der risiko for at de bliver seksuelt krænket over for andre.
- Nogle krænker er overbevist om, at børn eller teenagere gerne vil have sex med voksne, og misforstår mange af børns og unges handlinger som en opfordring til sex.
- Nogle voksne føler sig usikre, hvis de skal være seksuelt sammen med en anden voksen, og synes at de er mere trygge, hvis de kan være seksuelt sammen med en yngre og uerfaren person.
- Nogle mister deres dømmekraft, fordi de er berusede eller påvirket af stoffer. De er derfor ukritiske over for, hvem de opsøger seksuelt og respekterer ikke de afvisninger de bliver mødt af.
- Nogle voksne finder tilfredsstillelse i at kunne tage magten over et barn eller ung og bruger ofret til at udleve eller få opfyldt deres egne seksuelle lyster og fantasier.
- Nogle voksne føler sig mest eller kun seksuelt tiltrukket af børn, de kaldes pædofile. Nogle af de pædofile følger deres lyster og begår seksuelle overgreb på børn.

Du kan læse mere om seksuelle overgreb under fanen 'ressourcer' på redbarnet.dk/anmeld

Seksuelle lavalder

Den seksuelle lavalder i Danmark er fastsat til 15 år. Det betyder, at seksuelle forhold med børn under 15 år altid er ulovlige.

Unge i alderen 15, 16 og 17 år har ret til at have et aktivt seksualliv, men straffeloven fremhæver, at en anden ung eller en voksen ikke må have seksuelle forhold til unge under 18 år, hvis man samtidig har f.eks. en pædagogisk opgave (lærer, pædagog, træner, spejderleder m.m.) over for den unge. En 16 årig kan altså godt være gode venner fx med sin træner på 18 år – men de må ikke have et seksuelt forhold med hinanden.

Billeder og film af seksuelle aktiviteter og seksuelle overgreb, hvor en af de medvirkende er under 18 år, defineres som ulovlige og kaldes i straffeloven børnepornografi. Kærestepar, hvor en eller begge er under 18 år, må godt dele seksuelle billeder af hinanden, hvis begge er enige om det. Men disse billeder af en person under 18 år bliver ulovlige hvis de deles med andre, f.eks. på internettet.

Seksuelle overgreb – forekomst

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI har udgivet rapporten 'Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016'. SFIs rapport bygger dels på en landsdækkende og repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt knap 2000 elever i 8. klasse på 92 forskellige skoler. Derudover trækker undersøgelsen på data fra forskellige data register oplysninger om danske borgere.

I spørgeskemaundersøgelsen er der blevet spurgt til de unges erfaringer med **uønskede seksuelle hændelser** fra henholdsvis jævnaldrende og voksne eller familiemedlemmer. Undersøgelsen opdeler de seksuelle overgreb i tre kategorier 'blottelser', 'berøringer' eller 'samleje'. 'Blottelser' dækker over hændelser, hvor nogen blottet sig for den unge eller den unge tvinges til at blotte sig for andre. 'Berøringer' dækker over hændelser, hvor nogen berører den unge på en seksuel måde, har fået den unge til at røre ved sig selv på en seksuel måde eller hvor den unge har rørt en anden på en seksuel måde. Og 'samleje' skal forstås som forsøgt eller gennemført samleje, henholdsvis vaginalt, oralt eller analt.

Samlet set har 12 pct. af de unge angivet, at de har oplevet uønskede hændelser med blottelser, og samme andel af de unge har oplevet uønsket berøring. Omkring dobbelt så mange piger som drenge har oplevet dette. Ser vi på hændelser med samleje, har 7 pct. af pigerne og 5 pct. af drengene oplevet et forsøgt eller

gennemført samleje, som var uønsket. Det er vigtigt at have fokus på, at i tre ud af fire tilfælde er udøveren en jævnaldrende, mens det i ét ud af fire tilfælde er en voksen eller et familiemedlem. Der er derfor god grund til at bevidstgøre de unge om egne og andres grænser og situationer hvor der udspiller sig grooming, pres, overtalelse eller manipulation.

I sager med uønsket samleje, hvor udøveren er et familiemedlem eller anden voksen, er det hændelser, der i udgangspunktet falder indenfor straffelovens rammer. Samlet har 0,6 pct. af de unge oplevet dette, og det omfatter 1,1 pct. af pigerne og 0,2 pct. af drengene. Piger har således fire gange større sandsynlighed for at have oplevet dette.

En 8. klasses årgang i Danmark udgør 68.820 unge. Undersøgelsen viser, at samlet set har 0,6 pct. oplevet samleje fra en voksen, hvilket svarer til flere en 4.100 unge i 8. klasse. Ser vi på de to køn, så er der 35.020 drenge, hvor 0,2 pct. svarer til 70 drenge, og for pigernes vedkommende udgår de 33.290, og de 1,1 pct. svarer til 366 piger.

Læs mere om undersøgelsen på <http://www.sfi.dk/publikationer/>

Straffeloven

Kapitel 24 i straffeloven omhandler seksualforbrydelser. De mest centrale paragraffer er:

§ 216 Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, der har samleje med et barn under 12 år.

§ 222. Den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2.

Stk. 2. Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed.

§ 223. Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. Med samme straf anses den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

§ 226. Den, der optager pornografiske fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 232. Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Lov om Social Service

Den skærpede underretningspligt:

§ 153. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
- 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

De aktuelle udgaver af lovgivningen kan findes på <https://www.retsinformation.dk>

Her kan man i søgefeltet f.eks. søge på 'Serviceloven' eller 'Straffeloven'.